



**T h u i s z o r g H e l p e n d e H a n d**

<b>Werkinstructie Definitief</b>	
	<b>Het doel van hygiënisch werken in de thuiszorg en algemene hygiëne maatregelen</b>
ID nummer:	<b>WI-1</b>
Versie:	<b>4.0</b>

<b>Versie</b>	<b>Datum</b>	<b>Voorsteller</b>	<b>Goedgekeurd Door dd</b>	<b>Beknopte beschrijving van de wijziging</b>
1.0	25-07-2011	Y. Sevens	J. Haenen	Definitieve versie, nieuwe procedure; wv 64
2.0	26-02-2016	Sandra Niens		Aangepaste procedure hygiëne
3.0	04-12-2017	Antje Manders	Ger Timmermans	Evaluatie en aangepast en tevens van Procedure naar Werkinstructie gegaan; wv 442
4.0	05-08-2019	Antje Manders	Linsy Keyaerts	Gebruik mobiele apparaten o.a. IPhone; wv 602



## T h u i s z o r g H e l p e n d e H a n d

<b>Werkinstructie</b>	
<b>Definitief</b>	
	<b>Het doel van hygiënisch werken in de thuiszorg en algemene hygiëne maatregelen</b>
ID nummer:	<b>WI-1</b>
Versie:	<b>4.0</b>

### **Inleiding**

Om mogelijke besmetting en overdracht van micro-organismen tegen te gaan, worden algemene hygiëne maatregelen genomen. De maatregelen voor persoonlijke (hand) hygiëne worden altijd genomen, ongeacht of bekend is of er sprake is van een besmettingsrisico. Daarnaast worden nog extra maatregelen genomen indien er vooraf al sprake is van extra risico.

Een aantal onderwerpen hebben raakvlakken met het Arbobeleid.

### **Het doel:**

Risico van overdracht van (pathogene) micro-organismen (bacteriën, virussen en schimmels) door medewerkers op cliënten en tussen medewerkers te minimaliseren, voorkomen tot geheel uitbannen.

### **Doelgroep**

- Iedere medewerker die direct of indirect contact heeft met cliënten, potentieel besmet materiaal of voeding;
- Iedere medewerker die zorghandelingen verricht of voeding bereidt.

### **Algemeen**

#### **Voorwaarden**

- Geen handsieraden (inclusief polshorloges, armbanden ed.)
- Korte nagels
- Geen nagellak, kunstnagels, nail-art o.i.d.
- Lang haar opsteken
- Baarden en snorren verzorgt

Sieraden:

- Door de (zorg) medewerkers in de directe cliënten zorg worden geen ringen, armbanden, lange kettingen of polshorloges gedragen;
- Piercings worden gezien als sieraden. Indien een piercing hinderlijk is bij de verzorging van de cliënt, dient deze te worden verwijderd;
- Lange oorbellen bij verpleegkundige handelingen zijn niet toegestaan i.v.m. veiligheid



## T h u i s z o r g H e l p e n d e H a n d

<b>Werkinstructie</b>	
<b>Definitief</b>	
	<b>Het doel van hygiënisch werken in de thuiszorg en algemene hygiëne maatregelen</b>
ID nummer:	<b>WI-1</b>
Versie:	<b>4.0</b>

### **Wondjes**

Open wondjes of huidbeschadigingen aan handen afdekken met niet vocht doorlatende pleister of gebruik handschoen of vingercondoom.

### **Contra-indicaties**

N.v.t.

### **Mogelijke complicaties**

- Verspreiding van micro-organismen
- Ontwikkelen van een zorginfectie

### **Werkwijze (voorkomen) prikincidenten en contact lichaamsvloeistoffen**

Belangrijkste punten:

- (Voorkomen) prikincidenten en contact lichaamsvloeistoffen
- Melden van prikaccident bij het 'Meldpunt Prikincidenten', 24 uur per dag bereikbaar;
- Rapporteer het incident direct bij de leidinggevende of na kantooruren de bereikbare dienst;
- Vul het formulier MIC/ MIM in.

Zie verder PR (voorkomen) Prikaccident en accidenteel bloedcontact

### **Werkwijze handhygiëne**

#### **Protocol handenwassen:**

- Open de kraan met lauw water. Indien er elleboogbediening aanwezig is, deze ook bedienen met de elle bogen. Zorg voor behaaglijk watertemperatuur en zorg dat het water flink doorstroomt.
- Maak de handen flink nat onder de stromende kraan en voorzie de handen met zeep. Met voorkeur uit een dispenser. Raak de tuit van de dispenser niet aan.



## T h u i s z o r g H e l p e n d e H a n d

<b>Werkinstructie</b>	
<b>Definitief</b>	
	<b>Het doel van hygiënisch werken in de thuiszorg en algemene hygiëne maatregelen</b>
ID nummer:	<b>WI-1</b>
Versie:	<b>4.0</b>

- Wrijf de handen gedurende 10 seconde goed over elkaar. Reinig de vingertoppen, duimen, gebieden tussen de vingers en polsen ook goed.
- Spoel de handen flink af onder de stromende kraan, doe dit minimaal 20 seconde. Zorg dat je vanuit de polsen richting de vingertoppen het water laat vloeien.
- Droog de handen goed af met een schone, droge doek. Voorkeur heeft de wegwerp papieren keukenrol. Vergeet hierbij niet tussen de vingers te drogen en de polsen.
- Werp de wegwerp papieren keukenrol in een prullenbak. Indien mogelijk gebruik de voetbediening van de prullenbak.

Gebruik liever geen elektrische handdroger: mechanisch verwijderen van micro-organismen wordt gemist. De huid droogt hierdoor ook extra uit, dit is extra belasting voor de huid.



## Thuiszorg Helpende Hand

<b>Werkinstructie</b>	
<b>Definitief</b>	
	<b>Het doel van hygiënisch werken in de thuiszorg en algemene hygiëne maatregelen</b>
ID nummer:	<b>WI-1</b>
Versie:	<b>4.0</b>



### **Protocol desinfecteren (niet bij natte of vuile handen of bij diarree)**

- Breng handdesinfectans aan op droge handen, zonder het tuitje van de dispenser aan te raken.
- Neem zoveel handdesinfectans dat het kuiltje van één hand is gevuld.
- Wrijf het desinfectans goed over de gehele handen, vingertoppen, duimen, gebieden tussen de vingers en polsen. Doe dit gedurende 30 seconde tot de handen droog zijn.

Wanneer de handen niet goed droog zijn kan aansluitend gebruik van handschoenen huidirritatie opleveren.



## Thuiszorg Helpende Hand

<b>Werkinstructie</b>	
<b>Definitief</b>	
	<b>Het doel van hygiënisch werken in de thuiszorg en algemene hygiëne maatregelen</b>
ID nummer:	<b>WI-1</b>
Versie:	<b>4.0</b>

### Individuele handdesinfectiemethode - betere werking



Besteed extra aandacht aan de vingertoppen en de duimen.

Breng voldoende handalcohol aan in de droge handpalm. De hoeveelheid moet voldoende zijn om alle delen van de hand goed nat te maken. Wrijf de handalcohol gedurende 30 seconden goed in.



© 2013. Alle rechten voorbehouden. Het is niet toegestaan deze afbeelding te kopiëren of te verspreiden. De afbeelding is afkomstig van de website van de Thuiszorg Helpende Hand.

**Desinfectie is bij onderstaande situaties niet effectief, was de handen met water en zeep:**

1. bij zichtbaar vuile, plakkerige handen; Handdesinfectans heeft geen reinigende werking. Desinfectans verwijdert geen zichtbaar vuil, waardoor het vuil op de handen aanwezig blijft;
2. bij natte handen; Bij natte handen verdunt de concentratie alcohol waardoor deze onwerkzaam wordt en zijn functie verliest.



## T h u i s z o r g H e l p e n d e H a n d

<b>Werkinstructie</b>	
<b>Definitief</b>	
	<b>Het doel van hygiënisch werken in de thuiszorg en algemene hygiëne maatregelen</b>
ID nummer:	<b>WI-1</b>
Versie:	<b>4.0</b>

3. bij contactisolatie bij diarree. Bij virale infecties veroorzaakt door het **Norovirus** en **Clostridium Difficile**, is handen desinfecteren niet geschikt. Het micro-organisme dat de diarree veroorzaakt wordt niet gedood door de alcohol in de handendesinfectans.

### **Persoonlijke beschermingsmiddelen**

#### **Onsteriele handschoenen**

- Voldoen aan NEN 455-1-2-3
- Draag bij ieder (mogelijk) contact met potentieel besmet materiaal
- Zijn voor eenmalig gebruik
- Wissel bij handelingen van vuil naar schoon
- Voorkom bij het dragen contact met schone materialen e.d. (kruisbesmetting)
- Trek op kamer uit
- Trek dusdanig uit dat besmetting van handen minimaal is
- Desinfecteer na uittrekken handen

Handschoenen worden altijd gedragen wanneer de handen in contact komen of kunnen komen met bloed, lichaamsvochten, excretie, slijmvliezen, niet-intacte huid, of verpleeg- en behandelmaterialen die hiermee in aanraking zijn geweest.

Bij het bekend zijn van een HIV besmette cliënt worden speciale hiervoor bestemde handschoenen gebruikt.

#### **Beschermschort**

- Is vocht ondoorlaatbaar, heeft lange mouwen met manchet
- Bedekt (dienst-)kleding rondom en reikt tot onder kniehoogte

#### **Werkwijze**

- Draag bij kans op spatten en spuiten, mogelijk contact met potentieel besmet materiaal en isolatievormen
- Is voor eenmalig gebruik
- Trek op kamer uit en voer in gesloten afvalzak af
- Desinfecteer daarna handen



## T h u i s z o r g H e l p e n d e H a n d

<b>Werkinstructie</b>	
<b>Definitief</b>	
	<b>Het doel van hygiënisch werken in de thuiszorg en algemene hygiëne maatregelen</b>
ID nummer:	<b>WI-1</b>
Versie:	<b>4.0</b>

### **Mondneusmasker**

- Is van operatiekamer kwaliteit
- Bedekt mond- neus volledig

#### Werkwijze

- Draag bij kans op spatten en spuiten
- Draag bij bepaalde isolatievormen
- Is voor eenmalig gebruik
- Doe op kamer af
- Desinfecteer daarna handen

### **Beschermbril**

- Beschermd ogen volledig

#### Werkwijze

- Draag bij kans op spatten en spuiten (bv. uitzuigen mond-keel holte)
- Desinfecteer na gebruik met alcohol met een minimum van 70%

### **Werkwijze persoonlijke hygiëne medewerker (Huis-)kleding**

- Zie huisregels
- Is niet pluizend
- Draag gesloten
- Was machinaal bij 60°C of bij 40°C en droog in droogtrommel
- Vervang indien bevuild en na iedere werkdag
- Draag geen lange sieraden (kettingen) over (huis-) kleding heen

### **Hoesten/niezen**

- Hoest/nies met afgewend gezicht
- Bij voorkeur in disposable zakdoek/elleboogplooi
- Voer handdesinfectie uit





## T h u i s z o r g H e l p e n d e H a n d

<b>Werkinstructie</b>	
<b>Definitief</b>	
	<b>Het doel van hygiënisch werken in de thuiszorg en algemene hygiëne maatregelen</b>
ID nummer:	<b>WI-1</b>
Versie:	<b>4.0</b>

Gebruik van zakdoeken:

- tijdens de werkzaamheden worden papieren zakdoekjes gebruikt;
- na gebruik worden de zakdoekjes direct weggegooid en de handen gereinigd. Gebruikte zakdoeken die in de broekzak of elders in de kleding worden meegedragen, kunnen als besmettingsbron fungeren en iedere keer dat ze worden aangeraakt de handen besmetten.

### Eten en drinken

- In daarvoor geschikte ruimte (koffiekamer, restaurant, “huiskamer”)
- Niet op kamer cliënt, badkamer, desinfectieruimte e.d.
- Voer handdesinfectie voor en na uit

### Infectieziekte medewerker

#### Melden infecties

- Het melden van mogelijke overdraagbare aandoeningen zoals eczeem e.d.
- Het melden van infecties zoals steenpuist, diarree.
- Ontstoken piercing verwijderen en wond afplakken

### **Werkwijze Bijzonder Resistent Micro-Organismen (BRMO)**

BRMO zijn ziekteverwekkers die resistent zijn tegen de eerste keuzeantibiotica of tegen meerdere groepen antibiotica worden BRMO genoemd. Dit zijn bv. ESBL, CPE, KPC, OXA-48, IMP, VIM, NDM, VRE.

Besmettingsweg: vindt plaats vooral bij intensief contact zoals slijmvliescontact en contact met uitscheidingsproducten zoals bij wondverzorging/ toiletgang.

Besmettelijke periode: Zolang BRMO bij de cliënt kan worden aangetoond.

#### Maatregelen BRMO algemeen

De belangrijkste maatregelen waarmee verspreiding van (bijzonder resistente) micro-organismen kan worden voorkomen, is het toepassen van de **algemene hygiëne maatregelen**, zoals beschreven in deze WI.

Neem geen telefoon mee, zie werkwijze gebruik mobile telefoon.

#### Werkwijze

Bij opname wordt een risico-inventarisatie op cliënt niveau ingevuld. Potentieel infectiegevaar wordt standaard opgenomen in het zorgplan. Zorginfecties en mogelijke



## Thuiszorg Helpende Hand

<b>Werkinstructie</b>	
<b>Definitief</b>	
	<b>Het doel van hygiënisch werken in de thuiszorg en algemene hygiëne maatregelen</b>
ID nummer:	<b>WI-1</b>
Versie:	<b>4.0</b>

zorginfecties worden systematisch in het zorgplan beschreven. Infectiepreventie en het gebruik van antibiotica is een terugkomend aandachtspunt.

### **ESBL**

ESBL staat voor Extended Spectrum Beta-Lactamase. Dit is een enzym dat bepaalde soorten antibiotica (penicillines en cefalosporines) kan afbreken. Hoewel de term ESBL strikt genomen staat voor de enzymen die de antibiotica afbreken, wordt zij in de praktijk gebruikt om de bacteriën zelf aan te duiden.

De bacteriën die ESBL's kunnen produceren zijn vaak gewone darmbacteriën (Klebsiella, Escherichia coli). Zulke bacteriën zijn onschadelijk zolang ze zich in de darm bevinden van gezonde personen, maar kunnen infecties veroorzaken, soms zelfs ernstig

### **Maatregelen ESBL**

Als bij een cliënt een ESBL wordt gevonden, treft men direct beschermende maatregelen (minimaal contactisolatie).

Neem geen telefoon mee, zie werkwijze gebruik mobile telefoon.

### **Werkwijze reiniging en schoonmaak**

Volgens de beschrijving in procedures en werkinstructies en protocollen Vilans.

### **Algemene hygiëne van ruimtes en apparatuur**

- Ruimtes worden netjes en schoon achtergelaten.
- Vervuilingen worden direct gereinigd en gemeld aan de facilitair manager.
- Gebruikte linnen handdoeken worden 1x per dag gewisseld.
- Pedaallemmers en prullenbakken worden dagelijks geleegd.
- De schoonmaakwerkzaamheden worden verricht door een huishoudelijke medewerker.

### **Reiniging van ruimten en meubilair**

De ruimten in de organisatie zijn voor wat betreft het belang van reiniging en desinfectie te onderscheiden in:

- niet-kritische (openbare) ruimten (entree, gang, kamer cliënt)
- semi-kritische ruimten (toiletten)
- kritische ruimten (keuken)

### **Frequentie van reiniging**

De niet-kritische ruimten moeten in elk geval wekelijks worden gereinigd, de semi-kritische ruimten dagelijks, evenals de kritische ruimten.



## Thuiszorg Helpende Hand

<b>Werkinstructie</b>	
<b>Definitief</b>	
	<b>Het doel van hygiënisch werken in de thuiszorg en algemene hygiëne maatregelen</b>
ID nummer:	<b>WI-1</b>
Versie:	<b>4.0</b>

### **Werkwijze gebruik en schoonmaken Mobiele telefoon - apparaten**

bij het gebruik van een smartphone of tablet heeft handhygiëne de grootste prioriteit. Zowel voor als na het gebruiken van een mobiel communicatiemiddel moeten de handen goed gereinigd worden. Volgens de Werkgroep Infectiepreventie kan men het gebruik van een mobiel apparaat tijdens werkzaamheden zien als het beëindigen en opnieuw aangaan van handcontact met de cliënt. In de praktijk zal dit echter niet altijd lukken, het goed schoonmaken is dan extra belangrijk.

1. Neem de telefoon indien mogelijk aan met schone handen. Trek eventuele handschoenen uit voordat de telefoon beantwoord wordt: de hand is waarschijnlijk schoner dan de handschoen.
2. Maak de telefoon schoon nadat het appartement of de kamer van een cliënt wordt verlaten.
3. Steek een telefoon nooit direct na gebruik terug in de zak. Doe dit pas na het schoonmaken.
4. Neem geen telefoon of tablet mee als een cliënt verzorgd wordt waarbij extra infectiemaatregelen van toepassing zijn, zoals bij besmetting met het NORO virus, MRSA of BRMO.
5. Geef aan het einde van een dienst de smartphone of tablet een goede schoonmaak- of desinfectiebeurt.
6. Maak goede afspraken over waarvoor een collega gebeld wordt en wat eventueel via een andere weg gecommuniceerd kan worden. Via de beschermde communicatie-app. Kan op een later moment gereageerd worden.
7. Reinig de smartphone of tablet met een vooraf geïmpregneerde doek of gebruik wisselende schoonmaakdoekjes.
8. Bescherm de telefoon met folie of een hoesje zodat niet de telefoon zelf gereinigd hoeft te worden.

### **Legionella**

#### Voorkomen van legionella

Het legionella beheersplan [van](#) het verzamelkantoorpand Venrayseweg 55 is daarvoor integraal op van toepassing.



## T h u i s z o r g H e l p e n d e H a n d

<b>Werkinstructie</b>	
<b>Definitief</b>	
	<b>Het doel van hygiënisch werken in de thuiszorg en algemene hygiëne maatregelen</b>
ID nummer:	<b>WI-1</b>
Versie:	<b>4.0</b>

### **Samenvatting**

In deze werkinstructie staan de volgende algemene hygiënemaatregelen beschreven, ter voorkoming van overdracht van (pathogene) micro-organismen:

- (voorkomen) Prikincidenten en contact lichaamsvloeistoffen
- Handhygiëne Persoonlijke Beschermingsmiddelen
- Persoonlijke Hygiëne medewerker
- Reiniging en desinfectie
- Werkwijze      NORO virus  
                      Bijzonder Resistent Micro-Organismen (BRMO) en ESBL  
                      Voorkomen Legionella

### **Verwijzing en bronvermelding**

Bronvermelding:

- Richtlijn Werkgroep Infectie Preventie; Verpleeghuizen, woonzorgcentra, Voorzieningen voor kleinschalig wonen voor ouderen; Algemene verzorgingsmaatregelen, november 2014
- Richtlijn Werkgroep Infectie Preventie; Verpleeghuis- woon- en thuiszorg; Persoonlijke beschermingsmiddelen; januari 2005
- Richtlijn Landelijk Centrum Hygiëne en Veiligheid; Hygiënerichtlijnen voor verpleeghuizen en woonzorgcentra april 2014 en pilot oktober 2015

### **Voorlichtingsfilm Handen wassen - Doe het goed en vaak**

Bacteriën en virussen zijn overal. Door regelmatig uw handen goed te wassen met water en zeep verkleint u de kans dat u ziek wordt of anderen besmet.

In de voorlichtingsfilm ziet u wanneer u handen moet wassen en hoe u dat het beste kunt doen. De instructiefilm laat allen zien hoe u het beste uw handen kunt wassen.

U kunt de films bekijken via de link onder download, rechts op deze pagina.

[http://www.rivm.nl/Documenten\\_en\\_publicaties/Algemeen\\_Actueel/Multimedia/Infectieziekten/Voorlichtingsfilm\\_Handen\\_wassen\\_Doe\\_het\\_goed\\_en\\_vaak/Download/Voorlichtingsfilm\\_Handen\\_wassen\\_Doe\\_het\\_goed\\_en\\_vaak](http://www.rivm.nl/Documenten_en_publicaties/Algemeen_Actueel/Multimedia/Infectieziekten/Voorlichtingsfilm_Handen_wassen_Doe_het_goed_en_vaak/Download/Voorlichtingsfilm_Handen_wassen_Doe_het_goed_en_vaak)



## T h u i s z o r g H e l p e n d e H a n d

<b>Werkinstructie</b>	
<b>Definitief</b>	
	<b>Het doel van hygiënisch werken in de thuiszorg en algemene hygiëne maatregelen</b>
ID nummer:	<b>WI-1</b>
Versie:	<b>4.0</b>

[http://www.rivm.nl/Documenten\\_en\\_publicaties/Algemeen\\_Actueel/Multimedia/Infectieziekten/Voorlichtingsfilm\\_Handen\\_wassen\\_Doe\\_het\\_goed\\_en\\_vaak/Download/Instructiefilm\\_Handen\\_wassen\\_Doe\\_het\\_goed\\_en\\_vaak](http://www.rivm.nl/Documenten_en_publicaties/Algemeen_Actueel/Multimedia/Infectieziekten/Voorlichtingsfilm_Handen_wassen_Doe_het_goed_en_vaak/Download/Instructiefilm_Handen_wassen_Doe_het_goed_en_vaak)

### **Toegevoegd**

<https://www.zorgvoorbeter.nl/hygiene/filmpjes-infectiepreventie>

Verwijzing:

- Beroepscode VV&T
- Huisregels

Werkinstructie, procedure en **preventie**:

- (voorkomen) Prikincidenten en contact lichaamsvloeistoffen
- MIC/MIM

Formulier :

- MIC/MIM

Protocollen:

- Vilans

**Extra aandacht Infectiepreventie:**

**Infectiepreventie vormt voor de teams V&V vanaf 2017 een speerpunt.**

**Alle nieuwe medewerkers in de zorg dienen bij aanvang dienstverband onderstaande e-learning over infectiepreventie te volgen en het certificaat te verstrekken aan P&O.**

<http://www.free-learning.nl/modules/infectiepreventie/start.html>

<http://www.free-learning.nl/>

**Toegevoegd:**

<https://www.zorgvoorbeter.nl/hygiene/filmpjes-infectiepreventie>

**Doe de Zelftest Antibioticaresistentie**



**T h u i s z o r g   H e l p e n d e   H a n d**

<b>Werkinstructie</b>	
<b>Definitief</b>	
	<b>Het doel van hygiënisch werken in de thuiszorg en algemene hygiëne maatregelen</b>
ID nummer:	<b>WI-1</b>
Versie:	<b>4.0</b>

Antibioticaresistentie wordt een steeds groter probleem, infectiepreventie in het verpleeghuis is daarom heel belangrijk. Weet jij alles over hygiënisch werken, antibiotica en (resistente) bacteriën? Doe de test van 9 vragen!

<https://www.zorgvoorbeter.nl/hygiene/antibioticaresistentie/test>